

Švietimas ir profesinis orientavimas Lietuvoje

www.leonardo.lt | www.euroguidance.lt

Švietimas ir profesinis orientavimas Lietuvoje

Education and Culture

Leonardo da Vinci

euro | guidance
Lietuva

Euroguidance Lietuva
el.paštas: euroguidance@leonardo.lt
www.euroguidance.lt

ES Leonardo da Vinčio
programos koordinavimo
paramos fondas

Geležinio Vilko g. 12
LT-01112 Vilnius
tel. 8~5 249 8189
faksas 8~5 249 7141
el. paštas: leonardo@leonardo.lt
www.leonardo.lt

Redaktorė Jolanta Paškevičienė
Dizaineris Gedas Čiuželis
Iliustracijos Rimvydo Kepežinsko
Išleido UAB „Inter Se“
Spausdino UAB „Sapnų sala“

Leidinyi iš dalies paremtas Europos Bendrijos lėšomis.

Leidinio turinys nebūtinai atitinka oficialią Europos Bendrijos nuomonę ir neužtraukia jai kokios nors atsakomybės.

© ES Leonardo da Vinčio programos koordinavimo paramos fondas / Euroguidance Lietuva, 2005

Švietimas Lietuvoje

Švietimas – esminis Lietuvos mokymosi visą gyvenimą strategijos įgyvendinimo elementas. Eurostat duomenimis, 2004 m. mokymosi visą gyvenimą lygis Lietuvoje pakilo nuo 4,5 % 2003 m. iki 6,5 %. Tuo tarpu visos Europos Sąjungos vidurkis yra 9,9 %.

• •
Lietuvoje sukurta išsami švietimą reglamentuojanti teisinė bazė: Švietimo įstatymas, Aukštojo mokslo įstatymas, Profesinio mokymo įstatymas, Specialiojo ugdymo įstatymas, Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas bei kiti teisės aktai.

• •
Valstybinę švietimo, mokslo ir studijų politiką formuoja ir įgyvendina Švietimo ministerija. Už darbo rinkos profesinio mokymo organizavimą ir įgyvendinimą atsakinga Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

• •
2004 m. iš visų, įgijusiųjų išsilavinimą, 41 % baigė pagrindinio mokymo programas, 35 % įgijo vidurinį išsilavinimą, 24 % gavo aukštojo mokslo baigimo diplomus. Aukštąjį išsilavinimą turintys darbuotojai 2004 m. sudarė apie 21,8 % Lietuvos dirbančiųjų.*

• •
Kiekvienas Lietuvos gyventojas turi teisę mokytis bei įgyti išsilavinimą ir kvalifikaciją. Vaikai iki 16 m. amžiaus privalo lankyti mokyklą.

• •
2003 m. 72,8 % pagrindines mokyklas baigusiujų moksleivių tęsė mokymąsi pagal vidurinio mokymo programas, likusieji perėjo į profesinio mokymo įstaigas. 68,8 % įgijusiųjų vidurinį išsilavinimą 2003 m. siekė aukštojo mokslo diplomo, tuo tarpu likusieji siekė įgyti kvalifikuoto darbuotojo profesijas.*

• •
Lietuvoje švietimo įstaigos gali būti valstybinės, savivaldybių ir nevalstybinės. Mokymas valstybinėse ir savivaldybių bendrojo lavinimo ir profesinėse mokyklose yra nemokamas. Valstybinėse aukštosiose mokyklose nemokamas mokymas laiduojamas geriausiai besimokantiems. Mokestį už mokslą nevalstybinėse mokymo įstaigose nustato pačios mokymo įstaigos.

* Lietuvos statistikos departamento duomenimis

Lietuvos švietimo sistema ir lygmenys

Žr. 1 schemą (p. 15)

0 lygmuo (ISCED 0)

Ikimokyklinis ugdymas

Ikimokyklinio amžiaus vaikai (1–5 arba 6 metų amžiaus) tėvų pageidavimu ugdomi lopšeliuose, lopšeliuose-darželiuose bei darželiuose. Šio ugdymo uždavinys – padėti vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, socialinius, taip pat etninius bei pažintinius poreikius. Ikimokyklinis ugdymas taip pat teikiamas specialiųjų poreikių vaikams.

Priešmokyklinis ugdymas

Tėvams pageidaujant, ikimokyklinio amžiaus vaikui gali būti teikiamas priešmokyklinis ugdymas. Tai vienerių metų trukmės programa, skirta padėti vaikui pasirengti mokymuisi pradinėje mokykloje. Šis ugdymas teikiamas tais kalendoriniais metais, kai vaikui sueina 6 metai. Jeigu tėvai pageidauja ir vaikas yra pakankamai subrendęs šiam ugdymui, galima lankyti paruošiamąją klasę ir nuo 5 metų amžiaus. Priešmokyklinį ugdymą teikia darželiai, pradinės bei kitos mokyklos.

1 lygmuo (ISCED 1)

Pradinis ugdymas

6/7–10/11 metų amžiaus vaikai mokosi pagal pradinio ugdymo programas, kurios teikiamos pradinio mokymo įstaigose – mokyklose-darželiuose ir pradinėse mokyklose. Pradinis ugdymas taip pat galimas ir specialiųjų poreikių vaikams

Pradinio ugdymo metu ugdomi vaikų dorinės, kultūrinės, socialinės brandos pradmenys, mokoma elementariojo raštingumo, padedama jam pasirengti mokytis pagal pagrindinio ugdymo programą.

Pradinio mokymo programos trukmė – 4 metai (1–4 klasės). Ją baigę vaikai įgyja pradinį išsilavinimą.

2 lygmuo (ISCED 2)

Pagrindinis mokymas

Vaikai, įgiję pradinį išsilavinimą, toliau ugdomi pagal pagrindinio mokymo programas. Šio mokymo paskirtis – suteikti asmeniui dorovinės, sociokultūrinės ir pilietinės brandos pagrindus, ugdyti bendrąjį raštingumą bei technologinio raštingumo pradmenis. Pagrindinio ugdymo metu taip pat siekiama lavinti mokinių siekimą, gebėjimą apsispręsti ir pasirinkti tolesnį mokymosi kelią.

Šis mokymas tęsiasi 6 metus (5–10 klasės); jį baigus įgyjamas pagrindinis išsilavinimas.

Pagrindinio ugdymo programas vykdo pagrindinės mokyklos, gimnazijos, vidurinės mokyklos, profesinės mokyklos, specialieji vaikų auklėjimo ir globos namai, ligoninės bei sanatorijos mokyklose. Jaunimo mokyklos teikia pradinis darbo įgūdžius ir pagrindinio ugdymo žinias tiems, kurie nepritampa ar yra nemotyvuoti mokytis kitose mokyklose. Bendrasis pagrindinis ugdymas galimas specialiųjų poreikių vaikams.

I pakopos pagrindinis profesinis mokymas

Jaunuoliai nuo 14 m., neturintys pagrindinio išsilavinimo ir siekiantys įgyti profesinę kvalifikaciją, gali mokytis pagal I pakopos pagrindinio profesinio mokymo programas. Šių programų trukmė – 2 metai. Baigus šias programas, išduodamas kvalifikacijos pažymėjimas, tačiau nesuteikiamas pagrindinis išsilavinimas.

9 klases baigusiesiems mokiniams, kurie nori įgyti ir pagrindinį išsilavinimą, ir profesinę kvalifikaciją, sudaromos atskiros 3 metų trukmės programos. Sėkmingai baigusiesiems šias mokymo programas išduodamas kvalifikacijos pažymėjimas ir pagrindinio išsilavinimo pažymėjimas.

Profesinis mokymas pagal I pakopos programas vykdomas profesinio mokymo įstaigose: profesinėse mokyklose ar profesinio mokymo centruose.

3 lygmuo (ISCED 3)

Vidurinis ugdymas

Vidurinio ugdymo programa teikiama mokiniams, įgijusiems pagrindinį išsilavinimą. Mokymo trukmė – 2 metai (11–12 klasės).

Vidurinio mokymo programos turinį sudaro dvi dalys: privalomas bendrojo lavinimo branduolys bei pasirinkamas ugdymo turinys, kuris priklauso nuo pasirinkto mokymo profilio. Mokiniai gali rinktis vieną iš keturių profilių: humanitarinį, realinį, technologinį arba meninį.

Vidurinio mokymo programas vykdo gimnazijos, vidurinės, profesinės bei kitos mokyklos. Suaugusieji bendrąjį vidurinį išsilavinimą gali įgyti suaugusiųjų bendrojo lavinimo mokyklose (mokymo centruose), bendrojo lavinimo mokyklų suaugusiųjų skyriuose (klasėse). Specialiosios mokyklos skirtos neįgaliems vaikams. Prie šių mokyklų priskiriamos ir sunkiai auklėjamų vaikų globos įstaigos.

Baigus vidurinio ugdymo programą ir išlaikius brandos egzaminus, įgyjamas vidurinis išsilavinimas, kurį liudija brandos atestatas, suteikiantis teisę mokytis pagal aukštojo mokslo arba IV pakopos profesinio mokymo programas.

II pakopos pagrindinis profesinis mokymas

16 metų amžiaus sulaukę jaunuoliai, turintys pagrindinį išsilavinimą ir siekiantys įgyti tik profesinę kvalifikaciją, gali mokytis pagal II pakopos pagrindinio profesinio mokymo programas. Šių programų trukmė – 2 metai; jas baigus įgyjama kvalifikuoto darbuotojo profesija. Galimas specialiųjų poreikių asmenų pagrindinis profesinis mokymas pagal II pakopos programas.

III pakopos pagrindinis profesinis mokymas

16 metų sulaukę jaunuoliai, turintys pagrindinį išsilavinimą ir siekiantys įgyti ir vidurinį išsilavinimą, ir profesinę kvalifikaciją, mokosi pagal III pakopos profesinio mokymo programas. Šis mokymas tęsiasi 3 metus.

4 lygmuo (ISCED 4)

IV pakopos profesinis mokymas

Jaunuoliai, turintys vidurinį išsilavinimą ir siekiantys įgyti profesinę kvalifikaciją, gali rinktis IV pakopos profesinio mokymo programas. Mokymosi trukmė – 1–2 metai. Sėkmingai baigusiesiems mokymo programą įgyjama profesinė kvalifikacija.

Pagrindinis profesinis mokymas gali būti teikiamas pagal IV pakopos programas ir specialiųjų poreikių asmenims nuo 18 metų. Mokymosi trukmė – 3 metai.

5 lygmuo (ISCED 5)

Aukštesniosios studijos

Aukštesniosios studijos buvo skirtos asmenims, įgijusiems vidurinį išsilavinimą ir siekiantiems įgyti aukštesnį išsilavinimą. Pagal aukštesniųjų studijų programas buvo mokoma aukštesniosiose mokyklose. Priėmimas į jas buvo baigtas 2003 m., o mokyklos reorganizuotos.

6 lygmuo (ISCED 5)

Aukštasis mokslas

Lietuvoje teikiamas universitetinis ir neuniversitetinis aukštasis išsilavinimas. Universitetinės studijos suteikia teoriniu pasirengimu ir moksliniais tyrimais grindžiamą aukštąjį išsilavinimą bei kvalifikaciją, taip pat ir mokslo laipsnį. Neuniversitetinės studijos orientuotos į taikomaisiais moksliniais tyrimais arba taikomąja mokslinę veiklą paremtos profesinės kvalifikacijos suteikimą.

Lietuvoje aukštosios mokyklos gali būti valstybinės ir nevalstybinės. Taip pat skiriami du aukštųjų mokyklų tipai – universitetai ir kolegijos. Į aukštąsias mokyklas priimami asmenys, baigę vidurines mokyklas ar gimnazijas ir įgiję brandos atestatą.

Kolegijose vyrauja neuniversitetinių studijų programos bei į praktinę veiklą orientuotos profesinės studijos. Baigus jas įgyjamas aukštasis išsilavinimas ir suteikiama profesinė kvalifikacija.

Universitetuose vyrauja universitetinės studijos, atliekami moksliniai tyrimai, organizuojamos magistrantūros bei doktorantūros studijos ir/ar plėtojama aukštojo lygio profesionali meno veikla bei yra meno aspirantūra.

Pagrindinės studijos – tai pirmos pakopos nuosekliosios universitetinės bei neuniversitetinės studijos, kuriomis siekiama perteikti teorinius profesijos pagrindus bei suformuoti savarankiškam darbui būtinus profesinius įgūdžius. Į pagrindines studijas priimami asmenys, turintys vidurinį išsilavinimą. Pagrindinių studijų trukmė gali būti nuo 3 iki 5 metų; baigus pagrindines studijas įgyjamas bakalauro kvalifikacinis laipsnis.

Magistrantūros studijos – asmens profesinei ir mokslinei kvalifikacijai kelti skirtos antrosios pakopos universitetinės studijos, kurių uždavinys – parengti savarankiškam mokslo ir meno darbui arba darbui, kuriam atlikti reikia tvirtesnių mokslo žinių bei gebėjimų. Į magistrantūrą priimami asmenys, jau turintys aukštąjį išsilavinimą, t.y. baigę pagrindines arba vientisąsias studijas. Magistrantūros studijų trukmė yra 1,5–2 studijų metai. Baigus programą įgyjamas magistro kvalifikacinis laipsnis.

Vientisiosios studijos – tai aukštojo mokslo studijos, kuriose tęstinumu susietos pirmos ir antros pakopos universitetinės studijos. Vientisųjų studijų trukmė – 4,5–5 metai. Šios pakopos studijos suteikia magistro ir/arba profesinę kvalifikaciją.

Specialiosios profesinės studijos – antrosios pakopos nuosekliosios universitetinės studijos skiriamos geriau pasirengti darbui, kuriam reikia specialių praktinių gebėjimų. Priimami asmenys, baigę pagrindines universitetines studijas. Skirtos tam tikros studijų krypties profesinei kvalifikacijai įgyti. Specialiųjų profesinių studijų trukmė yra ne trumpesnė kaip 1 ir ne ilgesnė kaip 2 studijų metai.

7 lygmuo

Doktorantūros studijos

Doktorantūra – tai mokslininkams rengti skirtos trečiosios (aukščiausios) pakopos universitetinės studijos. Šių studijų trukmė – ne daugiau kaip 4 metai.

Doktorantas studijuoja pagal individualią doktorantūros programą, rengia ir viešai gina mokslo daktaro disertaciją daktaro laipsniui įgyti.

Meno aspirantūros studijos

Meno aspirantūra – trečiosios (aukščiausios) pakopos universitetinės studijos, skirtos aukštosios mokyklos meno dalykų dėstytojams rengti bei menininkams specializuotis. Meno aspirantūros trukmė – ne daugiau kaip 2 metai. Baigiamasis darbas – meno projekto rengimas ir gynimas

Rezidentūros studijos

Rezidentūra – trečiosios (aukščiausios) pakopos universitetinės studijos, skirtos Vyriausybės nustatytų studijų kryptių kvalifikacijas įgijusiems asmenims pasirengti savarankiškai praktinei veiklai.

Neformalusis papildomas ugdymas

Norintieji papildomai ugdomi įvairiomis formomis organizuotose švietimo institucijose: meno, sporto, kalbų, technikos ir kitokio profilio mokyklose, kursuose ir būreliuose.

Neformalusis vaikų švietimas teikiamas muzikos, dailės, meno, sporto mokyklose, ugdymo centruose, skirtuose vaikų gebėjimų lavinimui, moksleivių rūmuose, kūrybos centruose, klubuose, šeštadieninėse ir sekmadieninėse tautinių mažumų mokyklose ir pan. Neformalaus vaikų švietimo paskirtis – tenkinti mokinių pažinimo, lavinimosi ir saviraiškos poreikius, padėti jiems tapti aktyviais visuomenės nariais.

Neformalusis suaugusiųjų švietimas teikiamas suaugusiųjų mokymo centruose, liaudies aukštosiose mokyklose, mokytojų kvalifikacijos tobulinimo institucijose, įvairiuose kursuose ir pan.

Darbo rinkos profesinis mokymas

Darbo rinkos profesinio mokymo uždavinys – per palyginti trumpą laiką (iki 6 mėn.) suteikti žmonėms paklausią darbo rinkoje profesinę kvalifikaciją. Žmonėms, norintiems įgyti, keisti turimą profesiją ar tobulinti kvalifikaciją, įvairios mokymo įstaigos siūlo daugybę mokymo programų.

Siūlomoms mokymo programoms apima visas ūkio sritis. Pagrindinės mokymo programų grupės yra šios: dailieji amatai, didmeninė ir mažmeninė prekyba, buhalterinė apskaita ir apmokestinimas, valdymas ir administravimas, darbo organizavimas, kompiuterio naudojimas, mechanika ir metalo darbai, elektra ir energija, variklinės transporto priemonės, maisto produktų gamyba, tekstilė, apranga, avalynė, oda, medienos apdirbimas, statyba ir statybos inžinerija, viešbučiai, restoranai ir viešasis maitinimas, kelionės, turizmas, laisvalaikis, paslaugos namuose, plaukų ir grožio priežiūra, transporto paslaugos.

Mokymas skirtas žmonėms, turintiems ne mažesnę kaip pagrindinį (10 klasių) ar vidurinį (12 klasių) išsilavinimą. Mokytis priimami asmenys, ne jaunesni kaip 18 metų (kai kuriais atvejais – nuo 16 metų).

Lietuvoje darbo rinkos profesinio mokymo priežiūrą vykdo Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Ši organizacija taip pat rengia profesinio mokymo programas bei vykdo patį mokymą tarnybos įsteigtuose

darbo rinkos mokymo centruose, kurie gali pasiūlyti per 400 mokymo programų. Kasmet penkiolikoje darbo rinkos mokymo centrų mokosi apie 20–25 tūkst. asmenų. Daugiausia besimokančiųjų nukreipia darbo biržos ir darbdaviai, nemažai žmonių atvyksta ir savo iniciatyva. Norint įgyti paklausią darbo rinkoje profesiją, tai galima padaryti keliais būdais:

- užsiregistravus darbo biržoje, biržos specialistai gali nukreipti mokytis pagal profesinio mokymo programą ir tai finansuojama darbo biržos lėšomis;
- į darbo rinkos profesinio mokymo programą gali nukreipti darbdavys ir apmokėti mokymąsi;
- į darbo rinkos mokymo centrus ar kitas mokymo įstaigas, kuriose vykdomas darbo rinkos profesinis mokymas, galima kreiptis savarankiškai ir apmokėti mokymąsi savo lėšomis.

Profesinis orientavimas Lietuvoje

Profesinis orientavimas – tai informavimo, konsultavimo ir karjeros planavimo paslaugos, padedančios įvairaus amžiaus asmenims pasirinkti savąjį kelią švietimo, mokymo bei užimtumo srityse bei aktyviai kurti savo profesinę karjerą.

••

Lietuvoje, kaip ir visoje Europoje, profesinis orientavimas pripažįstamas kaip svarbiausias mokymosi visą gyvenimą strategijos elementas bei esminė užimtumo politikos dalis.

••

Lietuvoje už profesinio orientavimo sistemos formavimą bei plėtrą atsakingos Švietimo ir mokslo ministerija bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Šios institucijos 2003 m. patvirtino profesinio orientavimo strategiją, kuria siekiama sukurti tinkamas sąlygas profesinio orientavimo sistemos bei paslaugų plėtrai. Ši strategija – pagrindinis dokumentas, kuriuo vadovaujantis formuojama ir plėtojama Lietuvos profesinio orientavimo sistema.

••

Lietuva, kaip ir kitos ES valstybės, prisijungė prie bendros Europos informacinės sistemos, kurią sudaro EURES (darbo vietų paieška Europoje) ir PLOTEUS (mokymosi galimybės Europoje dalys). Švietimo ir mokslo ministerijos iniciatyva buvo sukurta atvira profesinio informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema AIKOS, kurioje plačiam vartotojų ratui pateikiami švietimo, statistikos ir darbo registrų duomenys, taip pat teikiama aktuali informacija profesinio orientavimo paslaugų teikėjams. Profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų teikėjai taip pat kuria informacines priemones internete.

Institucijos, dirbančios profesinio orientavimo srityje Lietuvoje

Profesinio informavimo taškai

Profesinio informavimo taškai teikia profesinio informavimo paslaugas: teikia informaciją karjeros pasirinkimo klausimais, apie mokymosi bei įsidarbinimo galimybes šalyje ir užsienyje, darbo rinkos būklę, profesijas.

Profesinio informavimo taškai steigiami bendrojo lavinimo bei profesinėse mokyklose, jaunimo centruose, švietimo centruose, neformaliojo ugdymo įstaigose bei kt. Šiuo metu profesinio informavimo taškų tinklas Lietuvoje yra plečiamas.

Profesinio informavimo taškuose besikreipiantieji gali gauti informaciją iš internetinių profesinio orientavimo duomenų bazių, taip pat susipažinti su kompiuterinėse laikmenose, vaizdajuostėse ir spaudiniuose sukaupta informacija. Paslaugas teikia profesijos patarėjai.

Paslaugos skirtos bendrojo lavinimo mokyklų moksleiviams, jų tėvams bei mokytojams.

Pedagoginės-psichologinės tarnybos

Pedagoginėse-psichologinėse tarnybose atliekamas psichologinis ir pedagoginis vaiko vertinimas, teikiamos konsultacijos tėvams ir mokytojams dėl specialiųjų poreikių ir psichologinių problemų turinčių mokinių mokymosi, elgesio, emocijų, bendravimo sutrikimų problemų, teikiamos rekomendacijos dėl jų tolesnio mokymosi. Kai kurių pedagoginių-psichologinių tarnybų psichologai teikia profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugas moksleiviams.

Pedagoginės-psichologinės tarnybos pavaldžios savivaldybių administracijoms; jose dirba specialieji ir socialiniai pedagogai, logopedai ir psichologai.

Paslaugos teikiamos moksleiviams, tėvams ir pedagogams.

Respublikinių moksleivių techninės kūrybos rūmų karjeros planavimo centras

www.rmtkr.lt

Respublikinių moksleivių techninės kūrybos rūmų karjeros planavimo centro tikslas – sudaryti prielaidas ir organizuoti profesinio informavimo ir karjeros planavimo veiklą švietimo įstaigose.

Karjeros planavimo centras koordinuoja profesinio informavimo taškų veiklą, organizuoja jų aprūpinimą informacine ir metodine medžiaga. Centras teikia paslaugas ir profesinio informavimo specialistams – rengia profesijos patarėjų kvalifikacijos kėlimo programas bei jas įgyvendina, rengia seminarus ir mokymo kursus.

Centras taip pat kaupia ir teikia informaciją apie profesijas, mokymo įstaigas, profesinio informavimo specialistų mokymosi ir kvalifikacijos kėlimo galimybes; konsultuoja moksleivius, jų tėvus ir pedagogus profesijos, mokymosi profilio pasirinkimo klausimais, rengia grupinius užsiėmimus karjeros planavimo, profesinės informacijos paieškos temomis. Jaunesniojo mokyklinio amžiaus moksleiviams centro darbuotojai padeda nustatyti, kokius gebėjimus ir polinkius jie turėtų ugdyti užmokyklinėje veikloje.

Paslaugos teikiamos bendrojo lavinimo mokyklų mokiniams bei jų tėvams, pedagogams, profesijos patarėjams, socialiniams pedagogams, mokyklų psichologams ir visiems, besidomintiems profesiniu informavimu ir karjeros planavimu.

Universitetų karjeros centrai

Universitetų karjeros centrai – dažniausiai savarankiški universitetų padaliniai, kurių veikla susijusi su būsimų ir esamų studentų karjeros planavimu, profesijos pasirinkimu, įsidarbinimu. Tokie padaliniai įsteigti didžiausiuose šalies universitetuose.

Skirtingų universitetų karjeros centrai konsultuoja būsimus universitetų studentus profesijos pasirinkimo klausimais, teikia informaciją studentams ir absolventams bei Lietuvos ir užsienio bendrovėms apie profesinę karjerą, konsultuoja planavimo, personalo vadybos, jaunųjų specialistų praktikos organizavimo, įdarbinimo klausimais, stebi absolventų karjerą, konsultuoja dėl darbo paieškos strategijos ir taktikos. Kai kurie karjeros centrai labiau orientuojasi į studentų karjeros planavimo įgūdžių ugdymą, informacijos apie darbo paieškos būdus ir metodus teikimą, praktinių karjeros planavimo bei darbo paieškos užsiėmimų organizavimą. Kiti karjeros centrai be šių veiklų dar vykdo ir studentų įdarbinimo tarpininkavimo veiklą – bendradarbiauja su įmonėmis, kaupia ir teikia informaciją apie darbo vietas, kartu su bendradarbiaujančiomis įmonėmis organizuoja karjeros mugės bei būsimų darbuotojų atrankas.

Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba

www.ldrmt.lt

Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos – didžiausia šalies organizacija, aktyviai plėtojanti darbo rinkos profesinį rengimą, informavimą ir konsultavimą. Tarnyba turi 7 teritorines darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnybas didžiuosiuose miestuose – Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Alytuje, Utenoje bei atstovus Ignalinoje, Naujojoje Akmenėje ir Tauragėje. Jų veikla apima visą šalies teritoriją.

Prioritetinės teritorinių darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnybų klientų grupės – tai bedarbiai ir bendrojo lavinimo mokyklų vyresniųjų klasių moksleiviai. Plečiamas darbas su specialiujų poreikių darbo rinkoje asmenų grupėmis – nuteistaisiais, neįgaliaisiais, kariais, grįžusiais iš įkalinimo įstaigų, ilgesnį laiką nedirbusiais asmenimis, imigrantais. Teritorinėse tarnybose dirba aukštos kvalifikacijos konsultantai, turintys psichologo išsilavinimą bei didelę darbo patirtį.

Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba rengia integracijos į darbo rinką, karjeros planavimo, socialinės adaptacijos, profesinio bei asmeninio augimo programas, adaptuoja, standartizuoja ir diegia diagnostines metodikas, nuolat tobulina konsultantų kvalifikaciją, rengia ir vykdo programas specialiųjų poreikių darbo rinkoje turintiems asmenims. Kasmet grupėse ir individualiai konsultuojama per 70 000 asmenų. Tai žmonės, kurie sunkiai adaptuojasi darbo rinkoje, dėl įvairių priežasčių praradę gebėjimą konkuruoti, dėl nedarbo praradę pasitikėjimą savimi, išgyvena apatiją ir pasyvumą. Jiems padedama geriau pažinti save, atsikratyti psichologinės ir socialinės atskirties, įvertinti savo gebėjimus ir polinkius, pasirinkti profesiją ir planuoti karjerą.

Tarnyba teikia konsultacijas internetu svetainėje www.darborinka.lt. Galima tiesiogiai konsultuotis visais dominančiais profesijos pasirinkimo, apsisprendimo, profesinio mokymosi, studijų krypties, karjeros planavimo, darbo paieškos klausimais. Galima atlikti interneto puslapyje esančius testus, susipažinti su rezultatais, o jeigu norima pasikonsultuoti išsamiau, galima kreiptis tiesiogiai į teritorinių darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnybų konsultantus.

Lietuvos darbo birža

www.ldb.lt

Lietuvos darbo birža – prie Socialinės apsaugo ir darbo ministerijos steigta institucija, veikianti teritoriniu principu. 46 teritorinės Lietuvos darbo biržos besikreipiančius asmenis informuoja apie reikalingas profesijas, konsultuoja įsidarbinimo klausimais, tarpininkauja, siunčia juos profesinei psichologinei konsultacijai į teritorines darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnybas.

Darbo birža plečia atviro informavimo centrų tinklą. Teritorinėse darbo biržose profesinio orientavimo paslaugoms teikti įsteigti 5 darbo centrai (Panevėžyje, Šiauliuose, Jona voje, Radviliškyje ir Vilniuje), 6 jaunimo darbo centrai (Alytuje, Kaune, Klaipėdoje, Panevėžyje, Šiauliuose ir Vilniuje), 50 informacijos ir konsultavimo centrų, profesinio informavimo centras (Vilniuje).

Privačios institucijos

Profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugas taip pat gali teikti privačios organizacijos. Šiuo metu veikia apie 30 privačių konsultavimo organizacijų, kurios teikia personalo atrankos, darbo paieškos paslaugas, kai kurios jų taip pat teikia ir profesinio orientavimo paslaugas.

Euroguidance centras

www.euroguidance.lt

Euroguidance centras – vienas iš 31 Europos šalyje veikiančių profesinio orientavimo informacijos centrų tinklo, finansuojamo Europos komisijos, narių. Šis Europos tinklas vieni-ja 65 glaudžiai bendradarbiaujančius centrus.

Centras dirba su profesijos patarėjais ir konsultantais, profesinio orientavimo specialistais bei institucijomis, dirbančiomis profesinio orientavimo srityje.

Pagrindinė centro veikla yra informacinės medžiagos apie mokymosi bei studijų galimybes Europoje bei metodinės informacijos profesinio orientavimo darbuotojams rengimas ir leidyba, mokymo seminarų profesinio informavimo ir konsultavimo specialistams organizavimas, informacijos apie įvairias elektronines profesinio orientavimo priemones leidimas ir administravimas. Euroguidance centras taip pat dalyvauja kitoje veikloje, plėtojamoje Lietuvos profesinio orientavimo sistemoje.

Kasmet nuo 2001 metų Euroguidance centras leidžia „Profesijos vadovą“ – leidinį moksliviams, jų tėvams, mokytojams ir profesinio orientavimo specialistams. Tai išsamus leidinys apie profesijas ir galimus jų įgijimo būdus. Jame pateikiami profesijų aprašai, nurodomos konkrečiai profesijai reikalingos asmeninės savybės, profesinės perspektyvos. „Profesijos vadove“ taip pat pateikiama naujausia informacija apie mokymo įstaigas, kuriose galima įgyti atitinkamą profesiją, priėmimo reikalavimus. Leidinyje galima rasti informacijos apie studijas universitetuose, užsienyje ir karjeros planavimą. „Profesijos vadovas“ naudingas ne tik tiems, kurie ketina pradėti mokytis profesijos ar studijuoti, bet ir tiems, kurie norėtų pasirinkti mokymosi profilį bendrojo lavinimo mokyklose. Yra sukurtos ir elektroninė bei internetinė leidinio versijos su praplėstomis profesijų paieškos galimybėmis.

Euroguidance centras turi informatyvią interneto svetainę www.euroguidance.lt, kurioje pateikiama aktuali informacija tiek jaunimui, tiek profesinio informavimo ir konsultavimo specialistams. Svetainėje galima rasti ir naujausio „Profesijos vadovo“ elektroninę versiją.

Rekomenduojamos virtualios profesinio informavimo priemonės

Ploteus

Europos Komisijos iniciatyva jau sukurtas interneto portalas *Ploteus* (<http://europa.eu.int/ploteus>) apie studijų galimybes Europos šalyse, skirtas europiečiams, norintiems studijuoti kitose Europos Sąjungos šalyse. Portale galima rasti informacijos apie Europos šalis, jų švietimo sistemas, studijų galimybes. Portalas talpina nuorodas į gausybės mokymo institucijų Europoje interneto puslapius. Yra sukurta ir lietuviška portalo versija.

Gidas į profesijų pasaulį

Portalas „Gidas į profesijų pasaulį“ (www.profesijupasaulis.lt) pateiks apie 700 nuotraukomis iliustruotų profesijų aprašymų; pasiūlys, kaip pasirinkti labiausiai tinkamą profesiją pagal polinkius ar gebėjimus. Gidas skirtas besirenkantiems profesiją arba siekiantiems įsidarbinti žmonėms. Informacija pateikiama lietuvių kalba.

On the Move

On the Move (www.onthemove-eu.hi.is) – tai interaktyvi ir įdomi programa internete, skirta jauniems žmonėms, svarstantiems apie savo mobilumo galimybes kitose Europos valstybėse. Tai nėra duomenų bazė, o dinaminis profesinio orientavimo įrankis, kuris gali būti informacijos šaltiniu mąstant apie studijas arba darbą kitoje šalyje.

On the Move – partnerių iš visos Europos, dirbančių jaunimo informavimo, orientavimo bei konsultavimo srityse, produktas, pateikiamas įvairiomis kalbomis. Galima rasti ir lietuvišką programos versiją.

Estia

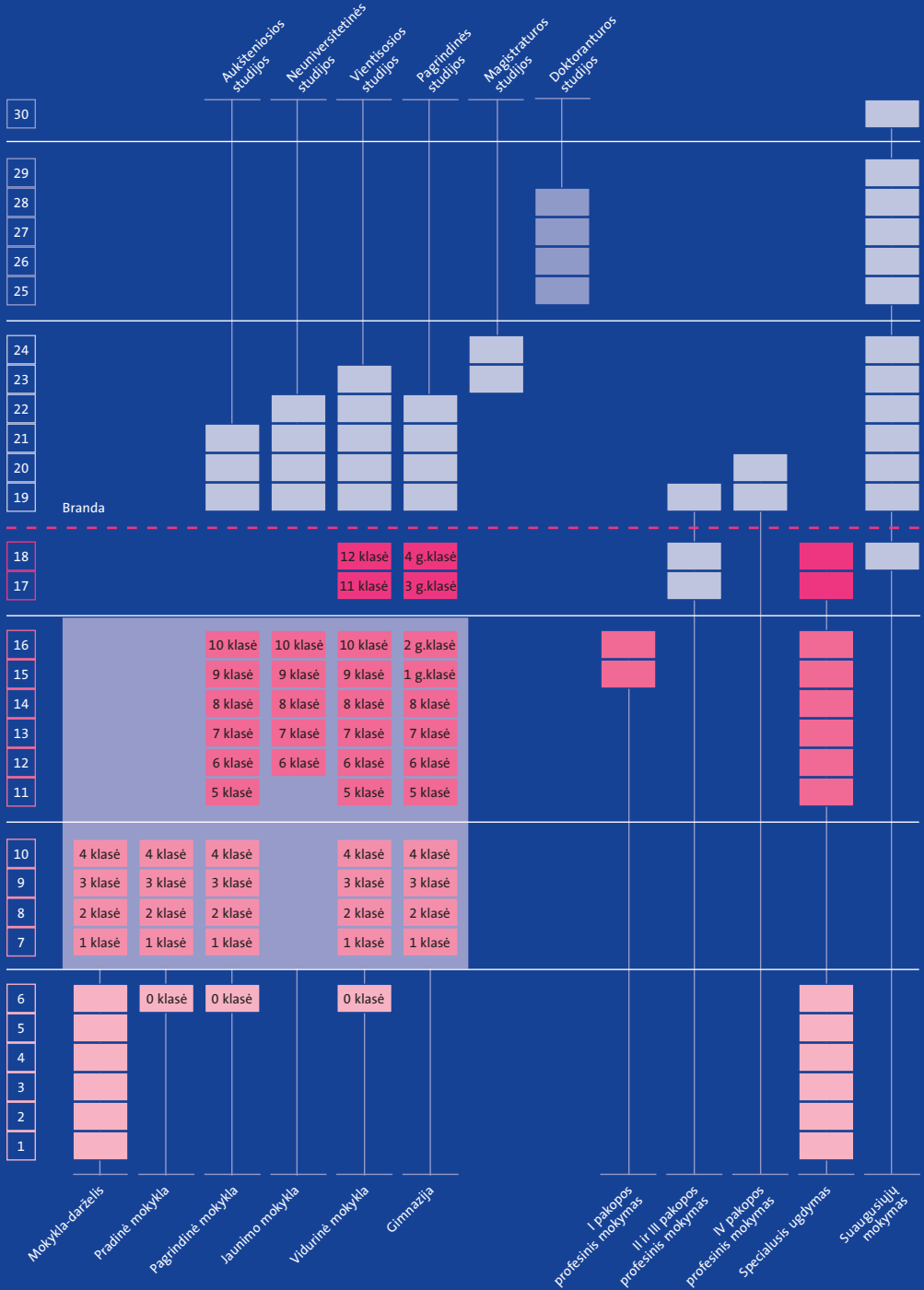
Estia (www.estia.educ.goteborg.se) – interneto portalas, apimantis 25 Europos šalis, pateikiantis nuorodas į nacionalinius švietimo bei darbo rinkos interneto puslapius. Portalas skirtas skatinti naudotis esama informacija apie mokymą, darbą ir darbo rinką, didinti tarpkultūrinį profesinio orientavimo specialistų bei ekspertų suvokimą. Informacija portale pateikiama anglų kalba.

Fit For Europe

Fit For Europe (<http://europe-online.universum.de>) – internetinė duomenų bazė, teikianti įdomią informaciją apie mokymąsi, studijas ir karjerą Europos šalyse. Portale galima rasti informacijos apie švietimo sistemas, nuotolinį mokymą, kvalifikacijų pripažinimą, darbo galimybes ir gyvenimo sąlygas, bendrąją informaciją apie Europos šalis, taip pat kalbos testą. Informacija pateikiama anglų, prancūzų, vokiečių bei kt. kalbomis.

1 schema

Lietuvos švietimo sistema

- ISCED 6 Doktorantūros, meno aspirantūros, rezidentūros studijos
- ISCED 5 Aukštesniojo ir aukštojo mokslo studijos
- ISCED 4 Pavidurinis ugdymas
- ISCED 3 Vidurinis ugdymas
- ISCED 2 Pagrindinis ugdymas
- ISCED 1 Pradinis ugdymas
- ISCED 0 Ikimokyklinis ugdymas